

Datum
2019-04-02

Diarienummer
KS-2019/351.109

Handläggare
Björn Rosborg
08-535 302 09
Bjorn.Rosborg@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem (Ds 2019:2) – svar på remiss från Socialdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Bifogad skrivelse till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2019, bilaga 1, överlämnas till Socialdepartementet som Huddinge kommuns yttrande över utredningen *Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem (Ds 2019:2)*.

Sammanfattning

Huddinge kommun har från Socialdepartementet fått promemorian ”Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem” på remiss.

Sveriges befolkning lever allt längre och för att upprätthålla pensionsnivåerna behöver därför arbetslivet förlängas i takt med den ökade medellivslängden. Ett nytt åldersbegrepp föreslås införas och ska benämnas *riktålder för pension*. Riktåldern ska räknas upp med hänsyn till medellivslängdens utveckling och ska beräknas för första gången 2020 och tillämpas från och med 2026 och beräknas då bli 67 år. Därutöver föreslås att åldersgränsen när inkomstgrundad ålderspension i form av inkomstpension och premiepension tidigast kan lämnas ska höjas:

- År 2020 ska den höjas från 61 till 62 år
- År 2023 ska den höjas till 63 år
- År 2026 ska den knytas till att vara tre år lägre än riktåldern för pension, vilket innebär att åldersgränsen då bedöms bli 64 år

De ökande behoven av välfärdstjänster är en stor utmaning för kommunerna och för att klara en hållbar välfärd och kompetensförsörjningen så ser kommunstyrelsens förvaltning en höjd pensionsålder som en viktig förutsättning. Att fler jobbar heltid och förlänger sitt arbetsliv minskar rekryteringsbehoven. Detta betyder att de flesta av förslagen i skrivelsen är bra och välkomna. I det föreslagna bilagda yttrandet anser dock kommunstyrelsens förvaltning att ett antal punkter bör beaktas i regeringens fortsatta beredning av ärendet.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn 08-535 300 00
Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2019-04-02

Diarienummer
KS-2019/351.109

Beskrivning av ärendet

Huddinge kommun har från Socialdepartementet fått promemorian ”Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem Ds 2019:2” på remiss för yttrande.

Livslängden ökar

Sveriges befolkning lever allt längre och sedan det nuvarande pensionssystemet skapades under mitten av 90-talet har medellivslängden ökat med 2,8 år. Det är positivt men innebär samtidigt att pensionerna blir lägre eftersom de ska räcka under en längre tid. För att upprätthålla pensionsnivåerna behöver därför arbetslivet förlängas i takt med den ökade medellivslängden.

Den allmän uppfattningen är att den officiella pensionsåldern är 65 år. Detta styr våra beteenden och motverkar de ekonomiska drivkrafter som finns i pensionssystemet för ett längre arbetsliv.

Förslaget i korthet

Ett nytt åldersbegrepp föreslås införas i socialförsäkringsbalken. Det nya åldersbegreppet ska benämnas *riktålder för pension* och ska fungera som ett riktmärke för de individuella pensionsbesluten. Riktåldern ska räknas upp med hänsyn till medellivslängdens utveckling och ska beräknas för första gången 2020 och tillämpas från och med 2026.

Baserat på den senaste befolkningsprognosen från SCB beräknas riktåldern då bli 67 år. För att lagstiftarens avsikter ska vara tydliga och ge effekt föreslås att dagens åldersgränser i pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem knyts till riktåldern.

Därutöver föreslås att åldersgränsen när inkomstgrundad ålderspension i form av inkomstpension och premiepension tidigast kan lämnas ska höjas i tre steg:

- År 2020 ska den höjas från 61 till 62 år
- År 2023 ska den höjas till 63 år
- År 2026 ska den knytas till att vara tre år lägre än riktåldern för pension, vilket innebär att åldersgränsen då bedöms bli 64 år

Åldersgränsen när garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd tidigast kan lämnas ska höjas från 65 till 66 år 2023. År 2026 ska åldersgränsen knyts till riktåldern för pension vilket innebär att åldersgränsen då bedöms bli 67 år.

En undantagsbestämmelse föreslås införas som ger fortsatt rätt till garantipension från 65 års ålder i de fall den enskilde uppfyller ett särskilt förvärvsvillkor. Förvärvsvillkoret ska anses uppfyllt om den enskilde vid 65 års ålder under minst 44 år har haft pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av åren har uppgått till lägst två inkomstbasbelopp.

De pensionsrelaterade åldersgränserna i socialförsäkringssystemet i övrigt och i arbetslöshetsförsäkringen, liksom åldersgränserna i etableringslagen, lagen om

Datum
2019-04-02

Diarienummer
KS-2019/351.109

vissa kommunala befogenheter och i lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända, föreslås också anpassas till de höjda åldersgränserna i pensionssystemet.

Bland annat bör åldersgränserna för sjukersättning och arbetslöshetsersättning höjas från 65 till 66 år 2023. År 2026 ska åldersgränserna knytas till riktåldern för pension vilket innebär att dessa då bedöms bli 67 år.

Arbetsmarknadsdepartementet har i en annan promemoria föreslagit att arbetstagares rätt att kvarstanna i anställning (LAS-åldern) ska höjas från nuvarande 67 till 69 år. Åldersgränsen föreslås höjas i två steg:

- Från 67 till 68 år 2020
- Från 68 till 69 år 2023

I promemoria föreslås anpassningar av åldersgränserna bland annat för arbetsskadelivränta med hänsyn till de föreslagna höjningarna av LAS-åldern.

Vissa konsekvenser av förslaget

Det är flera olika åldersgränser och förmåner som berörs av förslaget, främst i socialförsäkringsbalken men även i angränsande trygghetssystem. Förslaget lämnar inga förslag rörande åldersgränserna i skattesystemet då detta kommer att hanteras i ett separat lagstiftningsprojekt.

För att säkra den generella välfärden och nivån på framtida pensioner behöver sysselsättningen öka. De förslag som föreslås träda i kraft 2020 beräknas leda till relativt små förändringar i antalet sysselsatta, BNP och antalet ålderspensionärer. Därigenom blir även den offentligfinansiella effekten av förslagen begränsad. Sparandet beräknas förbättras, i första hand i pensionssystemet där utgifterna för ålderspensioner minskar. Statens sparande begränsas i viss mån av att utgifterna för sjukpenning och arbetslöshetsersättning ökar något.

De förslag som föreslås träda ikraft 2023 och 2026 förväntas leda till att statens utgifter bli högre på kort till medellång sikt framför allt till följd av större utbetalningar av sjukersättning, sjukpenning, a-kassa och aktivitetsstöd.

Enligt förslaget kommer kommunernas behov av statsbidrag att minska i takt med att kommunernas skatteintäkter väntas öka framför allt till följd av att individer arbetar längre, men även till följd av ökade utbetalningar från de ovan nämnda ersättningsystemen. Detta kommer att ge utrymme för att anpassa det generella statsbidraget, vilket kan bidra till att göra reformen statsfinansiellt neutral.

Då regeringens remisstid varit kort har utredningen inte kunnat remissbehandlas internt i kommunen. I beredningen av ärendet har dock synpunkter och fakta inhämtats från social- och äldreomsorgsförvaltningen, kommunstyrelsens förvaltnings HR-avdelning samt Sveriges Kommuner och Landstings Avdelning för arbetsgivarpolitik.

Förvaltningens synpunkter

Enligt flera rapporter från Sveriges och Kommuner och Landsting växer befolkningen framöver medan skatteunderlaget kommer att öka långsammare och sett per invånare rent av minska. Detta beror på att andelen i arbetsför ålder i befolkningen minskar medan det blir allt fler barn och äldre, vilket gör att behovet av välfärdstjänster ökar.

De ökande behoven av välfärdstjänster är en stor utmaning för kommunerna och för att klara en hållbar välfärd och kompetensförsörjningen så ser kommunstyrelsens förvaltning en höjd pensionsålder som en viktig förutsättning. Att fler jobbar heltid och förlänger sitt arbetsliv minskar rekryteringsbehoven. Detta betyder att de flesta av förslagen i skrivelsen är bra och välkomna. Kommunstyrelsens förvaltning anser dock att följande punkter bör beaktas i regeringens fortsatta beredning av ärendet:

- Det är svårt att få en samlad bild av den ekonomiska effekten för kommunen av förslagen i skrivelsen. Dessutom framstår det som att en del av förslagen är beroende av ytterligare regeländringar som förutsätts ske senare, vilket gör det ännu svårare att få en överblick av de ekonomiska följderna för kommunen. Därför är det viktigt att konsekvenserna för kommunsektorns ekonomi noggsamt följs och utvärderas och att kommunerna kompenseras om utvärderingsresultatet visar att förslagen har en negativ inverkan på sektorns finanser.
- Enligt förslaget kommer kommunernas behov av statsbidrag att minska i takt med att kommunernas skatteintäkter väntas öka, framför allt till följd av att individer arbetar längre. Utredningen hävdar att det ger utrymme för att anpassa det generella statsbidraget, vilket kan bidra till att göra reformen statsfinansiellt neutral. Huddinge kommun ifrågasätter logiken i detta resonemang och är i denna fråga av diametralt motsatt åsikt. Kommunerna behöver alla intäkter för att kunna finansiera de ökande behoven hos en åldrande befolkning.
- Det finns en risk att den nuvarande 65-årsnormen för uttag av pension ersätts med den tidigast möjliga utträdesåldern som ny pensionsåldersnorm. Detta kan resultera i låga pensioner som behöver fyllas ut med andra grundtrygghetsförmåner som bekostas av skattemedel och inte pensionssystemet. Det kan därför behövas ytterligare incitament och åtgärder för att förstärka riktålderns betydelse i syfte att förlänga arbetslivet.
- Ett arbetsliv är intervallet mellan inträde på och sorti från arbetsmarknaden. Pensionens storlek beror på intervallets, arbetslivets, längd. Således är det av intresse för pensionens storlek att inte bara skjuta upp sortin från arbetslivet utan också underlätta inträdet i det. Den i Sverige sena etableringsåldern på arbetsmarknaden bör därför utredas ytterligare. Yngre personer och andra grupper som vare sig studerar eller lyckas ta sig in på arbetsmarknaden tjänar heller inte in till någon pension. Utifrån livsinkomstprincipen leder detta till ett lägre totalt intjänande till pension.

Datum
2019-04-02

Diarienummer
KS-2019/351.109

- Generellt ökar risken för sjukdom med ålder och kvinnor har, allmänt sett över hela arbetsmarknaden, en högre sjukfrånvaro än män. Kommunsektorn är kvinnodominerad. Skulle samma mönster kvarstå i framtiden finns det en risk att höjda pensionsåldrar skulle kunna öka kommuners kostnader mer än övriga arbetsmarknadens. Fastän åren med hälsa blir fler bör ovanstående problematik noteras och observeras.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förslaget till remissyttrande medför inga ekonomiska eller juridiska konsekvenser för kommunen. Däremot finns en risk, och skäl till oro, att en höjd pensionsålder när den införs kommer att påverka kommunens kostnader negativt.

Bengt Svenander
Tf. kommundirektör

Toralf Nilsson
Kanslidirektör

Björn Rosborg
Utredare

Bilagor

Bilaga 1. Förslag till remissyttrande

Bilaga 2. Socialdepartementets promemoria

https://www.regeringen.se/490afc/contentassets/c1063c03c89247b694cb895aae28741d/ds-2019-2_webb.pdf

Beslutet delges

Socialdepartementet